

Iredentistične razvednice, ki služijo za propagando z zemljevidi ter neodrešenih krajev zastavami neodrešenih mest in dežel, alegorične in simbolične slike ujedinenja neodrešenega ozemlja z Jugoslavijo i. t. d.

Spisi in pesmi, ki se nanašajo na neodrešeno ozemlje ter zgodovinske proklamacije.

Statistični podatki, ki upravičujejo naše zahteve.

To je delo, ki ga zmore vsaka učiteljica ali vendar le veliko državno delo, če ga razširimo v vsako šolo. V tem znamenju bomo zmagali!

Dragotin Kveder:

Odgovor A. Koprivcu na njegove kritične misli o moji studiji:

Svetovno naziranje in naša stanovska organizacija.

(Dajte.)

V.

Dajte tudi moje mnenje, da je SLS del vseobče vojskujoče cerkve ni tako popolnoma napačno, kakor se Tebi dozdeva dragi tovariš.

V točki 231 Vel. katekiz. stoji med drugim: »Verniki na zemlji ali vojskujoča cerkev, torej so vsekakor verniki na zemlji vojskujoča cerkev. Jasno je, da bi se morali vojskovati v prvi vrsti ali edino le za lastno etično-religijsko izpopolnjevanje s samim seboj proti zlu, na znotraj, duševno.

Ali vidimo, da se vojskuje v mnogo večji meri na zunan, ako je pa treba, da se vojskuje tudi na zunan, potem je vsekakor bolj in uspešnejše, da vodijo borbo organizirani v politično stranko, kakor n. pr. pri nas v stranko SLS. — Mislim dalje da so pri nas v politično stranko SLS organizirani verniki v večji meri predstavniki vojskujoče cerkve slobodno nego oni, ki niso pristaši takozvane klerikalne stranke, in večinoma politično organizirani v nasprotnih strankah. Ako še pomislimo, da ta drugi del vernikov predstavlja pravzaprav neverujoči element vernikov, potem ta okolnost le podpira mojo trditev, da je politična stranka SLS del vseobče vojskujoče cerkve.

Vojskujoča cerkev se torej bori na znotraj in zunan prevladuje pa, kakor lahko vsak čas konstatiramo, bo na zunan. Ta borba na zunan se vodi v glavnem:

1. za vseobče priznanje resničnosti dogem in tez po sebi.

2. za splošno priznanje, da so ravno te teze in nauki najvažnejše in edino pravilne religiozne ideje, ki jih je človeštvo zmoglo misliti, in da so edino le one zmoglo zadovoljiti prirodni religiozni potrebi vsakega človeka.

3.) za politično moč in oblast cerkve, odnosno njene hierarhije v državi, da cerkev more uveljaviti svoj bistven interes glede verovanja na svoje nauke proti vsakomur s prosto zavovedo.

Da vodi ta boja na zunan večinoma hierarhija sama, je vendar jasno. Ravno ta boja na zunan pa nazivljejo tisti katolíki, ki so v nasprotje, to je na bistvenem interesu cerkve desinteresirane strake organizirani z besedo »klerikalizem«. Ni vojskujoča cerkev po sebi že klerikalizem, tudi SLS kot politična stranka ni klerikalizem.

Pač na lahko smatramo politično stranko SLS kot produkt in sredstvo klerikalizma, to je boja vojskujoče cerkve

na zunan za svoje idejne interese, pa tudi za politično moč v varovanje idejnih interesov in za umotna sredstva, ki so za boja potrebna. Vzrok za ta boja je iskati v svojstvu trditve dogem in naukov, po katerem vzbujajo odpor in desinteresiranost pri veliki množici ljudi, ker jim po lastni razsodnosti te trditve in nauki ne morejo poslužiti v izmirjenje prirodne religiozne potrebe. Taki ljudje so v istini neverujoči, neverniki v katoliškem smislu. Drugače si stvari ne morem tolmačiti, prijatelji kvečjemu, da se postavim na cerkveno stališče in trdim, da, v katoliškem smislu, neverujoči ljudje nimajo prirodne religiozne potrebe. Glede inteligentnega človeka, ki se jasno zaveda svoje smrtnosti je pa to težko umeti. — Tako sem mislil tudi, ko sem napisal svojo razpravo, torej nisem ničesar istovetil.

VI.

Definicija katoliške cerkve po kardinalu Bellamini se popolnoma ujema s točko 194. vel. katekizma. Iz te definicije je jasno, da je — sociološko znanstveno — cerkev socialna tvorba z idejnim in obrednim skupnim interesom. Idejni skupni interes tvorijo izvestne ideje (trditve), ki nai služijo združenim kot religiozne ideje v izmirjenje religiozne težnje, ki je vsakomur prirodna. To funkcijo pa morejo izvrševati te ideje le tedaj, ako vsak ud brezpogojno veruje, da so nad vse resnične. Vsakdo je torej dolžan, da jih vse ima za golo resnico. (Točka 226. vel. kat.). Zbrane so vse te ideje in teze v dogmatiki. Iz teh idej in trditve sledijo prirodni obredi (kult) cerkve. Ta je v praksi za izmirjenje transcendentnega interesa večine verujočih udov morda še večjega pomena, nego brezpogojno verovanje na ideje (dogme).

Cerkvi lastni namen, kakor ga Ti navajaš na vsebne še izvestne trditve o obredih in izvestno dogmo, katero je treba pred vsem za resnico imeti, brezpogojno verovati, in da vsak v istini veruje na omenjeno duševno individualno večno srečo na onem svetu, in na oni posmrtni svet takega bivanja. Za vse v cerkvenem smislu neverujoče ljudi, ki po večini tudi nimajo nobenega hrepenenja po osebni večni sreči na onem svetu, nima navedeni, cerkvi lastni namen nikakega smisla. Tudi sociološka znanost vsled tega ne more operirati s tem namenom.

Ravno zaradi tega na bistveni interes cerkve ne more biti nič drugega, nego brezpogojno verovanje v ideje, trditve in obrede, ki nai služijo vernikom v izmirjenje in udovoljenje religiozne potrebe. Le z zasledovanjem tega bistvenega interesa zadobi 1. namen, ki ga navajaš, smisel. 2. se ohranijo ideje sposobne in kult potrebe za izmirjenje prirodne religiozne potrebe udov in 3. se ohrani s tem cerkev sama. Zato tudi prva točka v poglavju o veri v katekizmu ni nič drugega nego po ljudna formula bistvenega interesa cerkve. Namena, ki ga navajaš, nikakor torej ne moremo postaviti pri razmotrivanju predmeta moje razprave namesto tega bistvenega interesa cerkve.

VII.

Vedno pa eksistirajo in vznikajo socialne tvorbe, posebno na razna stanovska združenja, ki so, glede zasledovanja svojih ciljev na bistvenem interesu cerkve že programatično desinteresirane. Desinteresirane pa so po svojem programu, ker zasledujejo cilje, ki po svoji naravi nimajo nič skupnega z bistvenim interesom cerkve.

izdalo češko učiteljstvo množico drobnih knjižic o Komenskem, namenjenih mladim vseh starosti, kjer na lahek način obravnavajo glavni pomen učitelja vseh narodov, kjer vzbujajo ljubezen do domovine s svetlim, ogrevajočim vzorom Jana.

V Amsterdamu je prisostvoval položiti temeljnega kamna za Komenskega pomnik dr. Fr. Drtina, ki je na vseh holandskih univerzah predaval o največjem sinu svoje slavne domovine.

Poslušajmo opomine in nasvete, ki nam jih daje Komensky, ne iščimo vedno drugih, novih, ne plazimo se neprestano od daleč za drugimi, posebno pa ne hodimo vedno in vedno po vzore samo k — Nemcem. Vzemimo v roko to, kar nam je dal Komensky in stremimo, da stvorimo novo, popolnoma češko slovansko šolo! pozivljva češke in vse slovanske učitelje češki tovariš Ulehla. Povedal je kremenito resnico, ki jo moramo tudi mi Slovenci in Jugoslavlani vpoštevati. Tudi nam je vzrastla ista naloga, vstvariti moramo slovansko-jugoslovansko šolo, prosto dunajskega in rimskega in ktere-

gve in zahtevalo za združene člane realizacijo izključno na tem svetu. Vendar cerkev zahteva tudi v takem slučaju odločno, da se taka organizacija izlavi, kako stališče hoče zavzemati spram interesu cerkve. Socialna tvorba ali podreja svoje cilje interesu cerkve in s tem sebe tudi, ali pa ga odklanja. V poslednjem slučaju pride do borbe za prvenstvo interesov samo po sebi torej do nasprotstev. Ne ukloni li se organizacija zahtevam cerkve, potem osnuje vojskujoča cerkev protioorganizacijo, ki cilje svojega združenja podreja cerkvenim interesom in postane nesvobodna, to je udinena cerkveni politični stranki.

Tako spoznavamo politično borbo v vsakdanjem življenju in časopisje za to skrbi, da je javnost vsak čas dobro poučena.

Cerkev seveda ne išče nasprotstva: ali desinteresiranost strank stanovskih in drugih organizacij spram cerkvenemu bistvenemu interesu in s tem tudi spram označenemu namenu, vsebuje po sebi za vojskujočo cerkev izlivači moment. Ako cerkev današnjih dni po svetovni vojski dopušča v agresivnosti, je temu menda vzrok dejstvo, da ima nasprotnikov v vsaki državi, že dovolj in tudi preveč. Morda potrebuje cerkev današnjih dni bolj prijateljev nego nasprotnikov.

Sicer pa cerkev z bojem za svoj bistveni interes nikakor ne more postati nezvesta namenu, ki ga navajaš. Sai dobi namen snisel se je potem, ako cerkev svoj bistveni interes do brezpogojnem verovanju v vse njene nauke v istini med človeštvom uveljavlji. Namenu, kakor ga navajaš, je uveljavljenje zahteve po verovanju nujni predpogoji.

Brezpogojno verovanje na ukaz se pa brez borbe in sile nikakor ne da doseči, odnosno snoliti ne. Zato vidimo cerkev vedno vojskujočo za svoj bistven interes proti vsakemu socialnemu stvoru, ki mu je cerkveni interes izven programa in ki cilje svojega programa noče podrejevati bistvenemu interesu cerkve, ker te spram njemu desinteresiran. No, ako pa ni treba, da se zdi snoliti komu ta položaj vojskujoče cerkve tragičen, mi je na vse zadnje tudi vse eno.

(Dajte prihodnjič.)

Vsak Jugoslovan mora biti član „Jugoslovanske Maticel“

TIT. GRČAR:

Kmetijsko nadaljevalni tečaj.

Že par tovarišev mi je omenilo ustno ali pisмено, da sem jaz inspirator onega članka v „Tovarišu“, ki je kritiziral hrano in potnino v let. kmet. nad. tečaju na Grmu. Nisem pisal onega članka in se povsem tudi ne strinjam z njim.

Mnogo se je govorilo o tem tečaju na zborovanjih okr. učit. društev toda javnosti ni znanega ničesar natančnega.

Kmetijski tečaj, ki bi moral na podlagi razpisa trajati 5 tednov, se je skrčil na 4 in namesto določeno število 20 udeležencev, je bilo sprejetih le 16. Gospodje, ki so v tem določevali, niso znali izračunati preje, da znesek baje 20.000 K ne bo zadostoval za prvotno določeno število in čas. Udeleženci smo bili tako nesrečno izbrani iz števila prosilcev, da je bila podana snov nekaterim stara preizkušena znanja, zopet drugim novost. Že v tem je bilo zgrešeno.

koli družega vpliva. Vzor nam naj bo tudi slovanski pedagog Komensky, ki nam jasno in radostno kliče, da obrnimo vso svojo pozornost na to, kar že imamo v narodu samem. To je pa zopet naloga naš učiteljev, ki naj s šolo preporajamo narod in svet, kakor nas uči Komensky. Pogledimo v se! Tudi nam veleva vest in srce, da počastimo spomin praučitelja tako, kakor se spodobi. Čast izkazujemo komu pa le na ta način, da ga skušamo kar najbolje spoznati, zato sklenimo, da v bodočem letu predelamo vsaj eno njegovo delo toda ne preko nemščine kot je bilo do včeraj v navadi, temveč v njegovem narodnem jeziku v češčini, ki se jo vsak lahko mimogrede nauči.

Zaključim z besedami velikega pedagoga samega: „Konečno vas zaklinjam, skrbite, da prestanejo šole premlevati, a začno dokazovati, da prestanejo le govor gojiti, a začno opazovati; da konečno prenehajo verovati, a začno vedeti.“ — „Šola bo delavnica človečnosti, vodila bo človeka k cilju, da bo modrega duha, spreten v dejanjih in pobožen v srcu. K izobrazbi spada nujno tudi pravost!“

Tovariši smo bili službujoči od enega leta do 30 let. Kaka razlika v teoretičnem in praktičnem znanju kmetijstva. Nekaj je bilo meščanov, nekaj pravih rodoljubov z dežele. Na vse te razlikosti naj se misli v bodoče.

Snov, izvzemši kmetijsko metodiko in združništvo, se je obravnavala že na učiteljskem in razven morebiti živinoreje in poljedelstva, je vsak rodoljub iz dežele izvrševal že praktično. Zato ta tečaj ni bil nadaljevalni tečaj temveč kvečjemu ponavljalni.

Naj bi se v bodoče tovariše, ki bodo sprejeti v ta tečaj, najprvo preizkusilo v koliko so že izvežbani v posameznih strokah kmetijstva in na podlagi tega, bi se šele nadaljevala snov.

Nam seveda niiti koncem tečaja ni bilo usojeno delati kakega kolokvija.

Naravnost hudobija pa je, če kdo trdi, da je teh nedostatkov kriv zavod! Strokovni učitelji in g. ravnatelj so obravnavali obširno snov, v kolikor jim je dopuščal čas, temeljito in predvsem strokovnijaško. Mimogrede omenim, da smo se čudili enemu izmed teh gospodov, kako posnemanja vredno izvajajo vse v praksi. Pa da bo popolnejše, povem, da pa eden ne dela s svojo prakso baš časti zavodu.

Kar se tiče hrane na tem tečaju, sem bil jaz kakor večina zadovoljni. Malkontenti pa so zaostali v času za 6 let.

Omeniti bi bilo še marsikaj tako glede teoretičnih in praktičnih ur, glede poučnih izletov, pa o tem morebiti kdo drugi.

Na vsak način pa se zavarujemo proti temu, da bi se nazval tak tečaj, ki traja v počitnicah, ki velja čas in denar — letovišče, kakor se je izrazil neki v kmet. stroko spadajoči gospod, pa ne z Grma.

Kdor hoče kaj več vedeti o načrtih za kmet. nadaljevalne šole in nje uredbi, naj se obrne na tov. Andreja Škulja ali pa naj se udeleži dne 18. nov. učiteljskega zborovanja v St. Janžu.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Belokranjsko učiteljsko društvo bo zborovalo v soboto 18. dne decembra 1920 ob pol 13. uri v Črnomlju.

Dnevni red: 1. Odobrenje zadnjega zapisnika. 2. Razgovor o »Učiteljski samopomoči«. 3. Razgovor o obveznem konsumnem društvu za državne uradnike v Jugoslaviji. 4. Pravila okr. učit. društva. 5. Blagajnik bo pobral zaostalo članarino. — Odbor.

+ Učiteljsko društvo za pliberski okraj je zborovalo ob številni udeležbi 21. t. m. v Guštaniu. Navzoči so bili tudi tovariši iz drugih delov Koroške.

Zborovanje se je vršilo v znamenju protesta proti ukrepu poverljenstva za uk in bogočastje, ki je preko prizadetega učitelstva odredilo vrnitev domorodnega učitelstva na Koroško.

Ugotovilo se je, da je v naših vrstah dovolj narodnega idealizma, da doprinesemo tudi najhujše žrtve za domovino, vendar upravičeni zahtevamo, da se v zadevah, ki se tičejo najvažnejših naših interesov, ne sklene preko nas, ampak sooznamno z nami in s potrebnim upoštevanjem delanskega našega položaja ter s potrebnimi možnimi garancijami, ki nas zavarujejo pred najtežimi posledicami organiziranja.

Predsednik je ugotovil, da je večina domačega učitelstva velikovškega okrata ostala na Koroškem in da so se vrnili vsi oni, ki jim razmere količkaj dopuščajo bivanje na Koroškem.

V tem smo bili vsi enega mnenja, da je sveta dolžnost naše stanovske organizacije kakor tudi vseh javnih naših činilcev, da ne prustijo učitelstvu, ki s tem, da vztraja na Koroškem, doorinašarodu najtežje zmotne in moralne žrtve, njih usodi. Storili so se v tem pogledu potrebni sklepi in zanesljivo pričakujemo, da bo noverienistvo U. J. U. v Ljubljani interese koroškega učitelstva naodločneje zastopalo.

Iz poročil odposancev zadnjega posvetovanja učitelstva v Dravogradu smo spoznali, da pri višji oblasti ne naidemopotrebnega razumevanja težkega položaja, v katerem se trenutno nahajamo in z znevom smo izvedeli, da se na posvetovanju, ki je bilo odločilno za ukren poverljenstva ni povabilo nobenega zastopnika prizadetega koroškega učitelstva.

Tov. Okorn je prinesel pozdrave nadzornika Koschierja, ki se radi bolehnosti ni mogel udeležiti zborovanja.

Nadzornika Koschierja našega izkušeneza pedagoško-didaktičnega voditelja se je naprosilo, da svoj mladinski list, ki se je udomačil med koroško mladino in je za nie narodno vzgojo velikega pomena.